

"Tanrı Tasavvuru ve Ahlak"

Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Çarşamba Konferansları kapsamında Hittit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi öğretim üyesi Prof. Dr. Mehmet Evkuran tarafından "Tanrı Tasavvuru ve Ahlak" konulu bir online konferans gerçekleştirildi.

İNSANLIK İÇİN VAZGEÇİLMEZ
SAU İlahiyat Fakültesi YouTube kanalında canlı olarak yayımlanan konferansın moderatörlüğünü İlahiyat Fakültesi öğretim üyesi Doç. Dr. Hülya Terzioğlu yaptı. Konuşmasında tanrı ve ahlağın insanlık tarihinin vazgeçilmez ve birbirini hatırlatan iki kavramı olduğunu belirtti. Doç. Dr. Terzioğlu, "İnananların ahlağı tanıma anlamakla bağlantılı gördüklerini, modern ateist anlayışlarda da ahlak merkezli bir Tanrı'ya, kutsal reddetme söyleminin görüldüğünü söyleyerek, ve Tanrı'dan bağımsız bir ahlak anlayışı üzerinden ateist güzellemesinin yapıldığını belirterek" konunun önemine vurgu yaptı.

Doç. Dr. Terzioğlu, Prof. Dr. Mehmet Evkuran'ın hayatı ve çalışmalarını hakkında bilgi verdikten sonra sözlerini tamamladı.

"TANRISIZ AHLAK"

Konuşmanın başında "Tanrısız Ahlak" ismiyle Türkçe'ye çevrilmiş kitap hakkında bazı bilgiler veren Prof. Dr. Evkuran, bu kitapta ateistleri ahaksız davranışa iten şeyin ateizm değil sahip oldukları otorite idejiler ve baskıcı kültür olduğunu belirttiğini ifade etti. Prof. Dr. Evkuran, "Bir din ahlakı güvence altına alır mı? Dindar olduğumuzda otomatik olarak ahlaklı bireyler mi oluyoruz?" gibi soruların bu konunun temelini oluşturduğunu söyleyerek "Aslında dinden beklenmiyor. Fakat beklentilerimizle gerçekleri birbirine karşıtığımızda bu boşluk bizi savuruyor. Günümüzde ilkelimizde, Ortadoğu'da, İslam dinin egemen olduğu coğrafyada yaşanan sosyal, kültürel ve toplumsal sorunlara baktığımızda ciddi bir ahlak krizi yaşadığımızı söyleyebiliriz. O nedenle günümüzde deist söylemin müesses dindare dindarlık en güçlü eleştirilerinden birisi ahlak argümanıdır. Eğer dinsel inanç doğruysa ve bizi hakikate ulaştırıyorsa bu hakikat bir ahlak üretmesi gerekiyor. Güçlü, sağlam ve sürdürülebilir bir hakikat üretmesi gerekiyor. Ama biz sahaya baktığımızda bunu göremiyoruz. Buradan bir din eleştirisi var ve bu din eleştirisi önce dindarların sosyal, tarihsel ve politik pratiklerinden hareketle yükseliyor ve dinin en mahrem alanı dediğimiz Tanrı'ya ve Tanrı tasavvuruna varan bir itiraz süreci söz konusu" şeklinde konuştu.

ESKİ KELÂM TARTIŞMALARI

Konuşmanın devamında kelâm ilminin sorunları idrak etme ve çözüme konusunda çok önemli bir zemin sunduğuna belirtti. Prof. Dr. Evkuran, "Kelâmın eski kelâm tartışmalarını, eski çözümsüzlükleri bilmesi gerektiğini fakat sorun çözüme aşamasına geldiğinde eskinin çözümlenmemiş sorunlarını günümüze aktarmak yerine bir aydın gibi davranması ve seçtiği yaklaşımların sorunların çözümüne ilişkin kavramlar, yaklaşımlar üretmesi gerektiğini" söyledi. Kelâm sisteminin Tanrı merkezli olmasına karşın günümüzdeki ahlak tartışmalarının insan, olgu ve hayat merkezli olduğunu belirtti. Prof. Dr. Evkuran, "Bir eksen, paradigma kayması olduğunu, günümüzde hangi zeminde kelâm yapıldığını ve hangi zeminde teolojik argümanlar üretildiğinin farkına varılmasının önemli olduğunu" söyledi. Prof. Dr. Evkuran konuyla ilgili "Günümüzde Tanrı tasavvurunun değil de daha çok hayatın, ahlağın, kendiliğinden doğruluğu taşıdığı düşünülen etğin ve estetiğin merkeze alındığı bir dünya görüşü farkında olalım ya da olmayalım Müslüman gençleri ve bizleri etkisi altına almıştır." dedi.

AHLAKİ HAYAT

Kur'an'dan ahlakî hayatın ve bilincin temelini oluşturan bir sorumluluğun çıkacağını ve Kur'an'ın bireysel sorumluluğu vurguladığını kaydeden Prof. Dr. Evkuran, "Buradan son derece canlı bir ahlakî bilincin çıkması beklenirdi. Fakat olmadı, araya bir şeyler girdi. Kur'an'la olan irtibat kesildi. Hakikatle olan irtibat kesildi. İkinci üçüncü elden hakikat tanımlarıyla biz idare etmeye çalışıyoruz." dedi. Günümüz dindarlığında ahlağın belirli alanlara tahsis edildiğini belirtti. Prof. Dr. Evkuran, "Mesela özellikle kadınların taşımakla yükümlü olduğu cinsiyetçi bir ahlak inşaatı. Aşırı teslimiyetçi, yeteneklerini kullanmayan bir insan tipi inşa ettik." ifadelerini kullandı.

ONLİNE PLATFORM

Ahlağın ve iyilik yapma güdüsünün çok yüce bir şey olduğunu ve metafizik olmandan temellendirilemeyeceğini belirtti. Prof. Dr. Evkuran, "Metafizik olmadan bunu temellendirmek mümkün değildir. Sürdürseniz bile toplumsal yaygınlık yani ulaşılabilirlik, bulaş imkanı vermeniz mümkün değildir." şeklinde konuştu. Prof. Dr. Mehmet Evkuran, online platform üzerinden kendisine yöneltilen sorulara cevap verdikten sonra konuşmasını tamamladı. /Murat Demirçenç